

Dimitrije Bužarovski, *Muzikonomija, uvod v glasbeni menedžment, ekonomijo in marketing*

Univerza v Nišu, Fakulteta za umetnost (R. Srbija), 2014 (229 str.)

Naslov pričujoče knjige vodilnega makedonskega umetnika, pedagoga in znanstvenika ter v svetu uveljavljenega red. prof. dr. Dimitrija Bužarovskega je sestavljen iz **muzike**, tj. glasbe in vsega, kar je povezano z njo, in **ekonomije**, ki pomeni vedo o gospodarstvu in zakonitostih njegovega razvoja ali tudi gospodarnost. Zato ima knjiga razlagalni podnaslov, ki napoveduje uvod v glasbeni menedžment, ekonomijo in marketing. Izšla je

pri Centru za znanstvenoraziskovalno delo Srbske akademije znanosti in umetnosti v Nišu in Fakulteti za umetnost v Nišu. V kolofonu omenjene knjige sta kot najbolj zaslužna sozaložnika zapisana prof. dr. Dragan Žunić, namestnik upravnika Centra in prof. dr. Suzana Kostić, dekanja in predstavnica Fakultete za umetnost v Nišu. Bužarovski je sicer znan tudi kot nekdanji predstojnik in dekan, vseskozi pa tudi kot redni profesor na Fakulteti za glasbo Univerze sv. Cirila in Metoda v Skopju. Vse od leta 2006 pa je še dodatno dejaven v sosednjem Nišu, v Srbiji. O tem sodelovanju smo tudi na straneh naše revije že pisali, prav tako smo pisali že o njegovih knjigah, ki sta izšli prav tam, in sicer *Raziskovalne metodologije, aplicirane v muzikologiji* (2012) in *Zgodovina estetike glasbe* (2013), saj je avtor večih pomembnih teoretskih del v različnih jezikih. Slednji dve in tudi ta, zadnja, so izšle v srbskem jeziku in so zapisane v latinici. Avtorja pa razkrivajo številna polja glasbene umetnosti: od kompozicije, muzikologije, računalniške in elektronske glasbe preko interpretacije (klavir, sintetizator in dirigiranje), do edukacije, menedžmenta in znanstvenoraziskovalnega dela. Njegov ustvarjalni tj. skladateljski opus obsega dela večjih form, pa tudi še komorno glasbo, glasbo za solistične instrumente, filmsko glasbo, glasbo za televizijske in scenske projekte idr. Bužarovski je ustanovitelj Inštituta za raziskovanje in arhiviranje glasbe (IRAM) in Arhiva Bužarovski (BuzAr), kjer je

nazadnje (1. 12. 2014 na spletu: <http://buzar.mk>) pričel izhajati BuzAr Journal, Vol. 1, 2014 v angleškem jeziku in z mednarodnim uredniškim odborom.

vtorjeva (stalna) sodelavka dr. Trena Jordanoska je tudi tokrat pomagala pri (izredno bogati) likovni opremi oz. izdelavi (številnih) diagramov, tabel, grafikonov, tehnični ureditvi knjige in indeksu oz. seznamu kratic in pojmov. Poleg avtorja Bužarovskega, ki je zagotovo najbolj zaslužen za izdajo te dokaj inovativne in izvirne znanstvene monografije, namenjene kar dvema povsem različnima znanstvenima disciplinama humanistike: muzikologiji in ekonomiji, torej med nekonkretno ali celo neizmerljivo glasbo in konkretno ali celo eksaktno, vsak čas izmerljivo ekonomijo, so pri tej izdaji sodelovali še urednik, izr. prof. mag. Dragan Tomić, lektorica Aleksandra Gojković, grafično oblikovanje naslovnice je prispevala mag. Sanja Dević, delo pa je navkljub primerljivosti (manjšega) slovenskega trga s skoraj neprimerljivim južnoslovanskim prostorom izšlo v komaj 100 izvodih v tiskarni »Grafika Galeb« v Nišu. Če že ne uglednemu avtorju s številnimi domačimi ter tujimi (ameriški), referencami moramo verjeti vsaj trem navedenim in uradnim recenzentom: dr. Nancyju Robertsu, častnemu profesorju odseka za ekonomijo trgovskega kolidža državne univerze Arizone (Tempi Arizona, ZDA), prof. dr. Suzani Kostić in akademiku dr. Vladisavu Stefanoviću, oba iz Niša. Avtor pa nam že v predgovoru razloži uporabo sestavljenega imena, naslova knjige zaradi združitve dveh tako diametralnih (humanističnih) ved kot sta muzikologija in ekonomija ter svoje tovrstne začetke v ZDA v študijskem letu 1999/2000. Piše tudi o več verzijah teksta za knjigo, ki jo zdaj beremo in seže tovrstno še daleč v predprejšnji vek, v čas pred našim štetjem. Seveda pa je glavnina namenjena današnjemu času, položaju in vlogi tako glasbe kot muzikologije, ekonomije in menedžmenta. Saj gre vendarle za aplikativno in koristnostno, tj. utilitaristično študijo. Ta očitno že ima svoje mesto in vlogo v študijskih in aplikativnih programih nekaterih področij »našega« južnega Balkana. Kaj pa pri nas?

V **uvodnih in konceptualnih razmišljanjih** avtor najprej piše o ekonomskih dobrinah, virih oz. sredstvih, racionalističnem osebnem interesu – ceni priložnosti, komparativni prednosti – izmenjavi, organizaciji in menedžmentu, menedžerju, njegovih vlogah in veščinah, proizvodnji, specializaciji in trgovanju, tržišču, strukturnih modelih tržišča, krožnem toku ekonomije, štirih P-jih marketinškega miksa (proizvod-prenos-cena-promocija), obsegu, marketinškem pristopu obdajanja in etničnih in družbenih vprašanjih. V **menedžmentu in muzikonomiji** so v ospredju vprašanja planiranja in odločanja, organizacije, vodenja in kontrole. V **ekonomiji in muzikonomiji** je na prvem mestu razprava o uvodu v cenovni sistem – povpraševanje in ponudba, osnovah tržišča proizvodov in uslug oz. storitev, tržišče proizvodov in uslug in maksimizacija profita (tj. dobička) in tržišče virov oz. sredstev. V zadnjem zaključnem poglavju **marketing in muzikonomija** pa se pojavljajo vprašanja in odgovori na tematike, kot so planiranje in odločanje, razvoj proizvodov in uslug, cenovna strategija, distribucija proizvodov in uslug ter promocijski mik.

Obsežna in bogato ilustrirana knjiga je tako neke vrste materializacija ene od duhovnih dobrin, kamor glasba, njena umetnost, pedagogika in znanost od ustvarjalnosti do poustvarjalnosti (tj. izvajanja) – glasbenih prireditev nedvomno sodijo. Da pa je samo ena od nekdanj izključno lepotno deklariranih dobrin zdaj tako zmateralizirana ali celo profitna, se imamo zagotovo zahvaliti v zadnjem času izjemno spremenjenim družbenim in sociološkim spremembam, da ne zapišem liberalizaciji ne le ekonomiji ali kapitalističnemu prežemanju vsega »bitja in žitja« in ne le vseh sedmih lepih umetnosti, ampak tudi vsega, kar nas dandanes obkroža. Če je to omejeno in omogoča razvoj glasbe kot pojava vse lepo in prav. Prav je tudi, da se zavedamo materializacije duha, seveda v smislu napredka, njenega razvoja, socializacije ali če že hočete tudi kakšnega morebitnega negativnega pojava, samo, da se omenjene ideje, zdaj nanizane sistematično, ena za drugo, ne izrodijo.